

Työeläkevarojen määrä 215 miljardia euroa vuoden 2019 lopussa

Työeläkejärjestelmän rahoituksen osana toimivat sijoitusvarat kasvoivat viime vuoden aikana noin 21 miljardilla eurolla ja olivat joulukuun lopussa yhteensä 215 miljardia euroa. Varojen kasvuun vaikutti osakesijoitusten poikkeuksellisen suotuisa kehitys vuoden aikana. Samalla myös korkosijoitusten tuotto oli entisestään madaltuneen korkotason takia erinomainen.

Analyytikko **Kimmo Koivurinteen** analyysi työeläkevarojen kehityksestä sisältää seuraavat kappaleet:

- Sijoitustuotto vuodelta 2019 nimellisesti 12,5 prosenttia
- Härän vuosi 2019
- Perustiedot sijoitustilastoinnistamme

Sijoitustuotto vuodelta 2019 nimellisesti 12,5 prosenttia

- Työeläkejärjestelmän sijoitusvarat yhteensä 215 (*) miljardia euroa
 - Yksityisen alan sijoitusvarat 135 miljardia euroa
 - Julkisen alan sijoitusvarat 81 miljardia euroa
- Kasvua vuoden viimeisen vuosineljänneksen aikana noin 6 miljardia euroa
- Osake- ja osaketyypiset sijoitukset koko sijoitusomaisuudesta 106 miljardia euroa, osuus 49 prosenttia
- Korkosijoitukset 73 miljardia euroa, osuus 34 prosenttia
- Kiinteistösjoitukset 18 miljardia euroa, osuus 9 prosenttia
- Vaihtoehtoiset sijoitukset 18 miljardia euroa, osuus 8 prosenttia
- Sijoitustuotto koko vuoden 2019 osalta nimellisesti 12,5 prosenttia ja reaalisesti 11,5 prosenttia

() Työeläkelaitosten tilinpäätöstietojen mukaiset sijoitusvarat olivat 31.12.2019 yhteensä noin 216 miljardia euroa. Tässä esitetty sijoitusvarojen määrä eroaa tilinpäätöstietojen luvusta vajaan miljardin. Syyinä ovat erot tilastointiprosessissa. Tarkennamme varojen määrää kevään aikana.*

Sijoitusjakauman omaisuuslajien suhteelliset osuudet muuttuivat hieman vuoden 2019 aikana. Korkosijoitusten osuus (34 %) supistui 4 prosenttiyksikköä. Osake- ja osaketyyppisten [1] sijoitusten osuus (19 %) kohosi 5 prosenttiyksikköä. Kiinteistöisijoitusten osuus (8 %) pysyi lähes muuttumattomana ja vaihtoehtoisten sijoitusten [2] osuus (8 %) laski vajaan prosenttiyksikön. Pidemmällä aikavälillä eli 2010-luvulla korkosijoitusten suhteellinen osuus supistui kymmenisen prosenttiyksikköä. Korkosijoituksia on korvattu paremmin tuottavilla osakkeilla, pääomasijoituksilla ja hedgerahastoilla. Taustalla on pitkittynyt matala korkotaso, jonka takia työeläkevakuuttajat ovat vakavaraisuussäännösten puitteissa joutuneet hakemaan korvaavia sijoituskohteita. Tuottojen valossa tämä strategia näyttää toimineen hyvin.

[1] Kun analyysissä viitataan osake- ja osaketyyppiin sijoitukseen, tarkoitetaan seuraavia sijoitusluokkia: noteeratut osakkeet (ml. osakerahastot) sekä muut osakesijoitukset, joihin kuuluvat muun muassa pääomasijoitukset ja noteeraamattomat osakesijoitukset.

[2] Vaihtoehtoisilla sijoituksilla tarkoitetaan pääasiassa hedgerahastoja.

Alueelliset sijoitusosuudet eivät juuri muuttuneet kuluneen vuoden aikana. Kotimaan sijoitusten ja euroalueelle kohdistuneiden sijoitusten osuudet laskivat kumpikin noin prosenttiyksikön. Euroalueen ulkopuolelle kohdistuneiden sijoitusten osuus kohosi noin kaksi prosenttiyksikköä. Viime vuoden lopussa sijoitusvaroista vajaa neljännes kohdistui Suomeen (23 %), muualle euroalueelle vajaa viidennes (18 %) ja euroalueen ulkopuolisiin maihin yli puolet (59 %). Sijoitusosuuksien muutoksiin vaikuttavat nettovirrat eli ostojen, myyntien ja erääntymisten välinen erotus.

Pidemmän aikavälin strategiana on ollut sijoitusten hajauttaminen yhä enemmän globaalille sijoitusmarkkinalle. Kuluneen vuosikymmenen aikana kotimaan sijoitusten osuus eläkesalkuissa on laskenut 2010-luvun alun 35 prosentista alle neljäsosaan. Samalla muualle euroalueelle kohdistuvien sijoitusten osuus on myös pienentynyt 31 prosentista alle viidesosaan. Euroalueen ulkopuolelle kohdistuvien sijoitusten osuus puolestaan on kohonnut vuosikymmenen alun 34 prosentista lähes kuuteenkymmeneen.

Kuuden suurimman toimijan sijoituslajikohtaiset tuotot vuoden 2019 ajalta:

- Osakesijoitusten tuotot nimellisesti keskimäärin 21,5 ja reaalisesti 20,4 prosenttia
- Korkosijoitusten tuotot nimellisesti keskimäärin 5,5 ja reaalisesti 4,5 prosenttia
- Kiinteistöisijoitusten tuotot nimellisesti keskimäärin 7,6 ja reaalisesti 6,6 prosenttia
- Vaihtoehtoisten sijoitusten tuotot nimellisesti keskimäärin 3,5 ja reaalisesti 2,6 prosenttia

Eläkesijoitusten tuottojen kehitystä on tarkasteltava pidemmällä aikavälillä - yhden neljänneksen tai vuodenkaan muutoksilla ei ole suurta merkitystä eläkejärjestelmän rahoituksellisen kestävyyskanalta. Toteutuneiden tuottojen perusteella ei myöskään voi ennustaa tulevaisuuden tuottoja. Pitkällä aikavälillä tulevaisuuden eläkevastuita varten rahastoidut eläkevarat kasvavat viime kädessä talouskasvun ja inflaation mukana. On syytä huomioida, että myös tarkasteluvälin valinnalla on merkitystä. Tarkasteluvälin vaikutus keskituottoon havainnollistuu, kun verrataan 20 ja 23 vuoden keskituottoja.

Toteutuneet tuotot näyttävät pidemmällä aikavälillä vakailta:

- 2015-2019 (5 vuotta): nimellisesti 5,6 ja reaalisesti 4,9 prosenttia
- 2010-2019 (10 vuotta): nimellisesti 6,1 ja reaalisesti 4,7 prosenttia
- 2000-2019 (20 vuotta): nimellisesti 5,0 ja reaalisesti 3,6 prosenttia
- 1997-2019 (23 vuotta): nimellisesti 5,9 ja reaalisesti 4,3 prosenttia

Eläketurvakeskuksen pitkän aikavälin ennustelaskelmissaan käyttämä reaalityttö-olettama vuoteen 2028 asti on 2,5 prosenttia. Siitä eteenpäin tuotto-olettama on 3,5 prosenttia. Jälkimmäisellä tuotto-oletuksella eläkejärjestelmää on tarkasteltu aina vuoteen 2085 asti, jolloin kokonaisuuteen vaikuttavat eniten työllisyyden, syntyvyyden ja nettomaahanmuuton kehitys.

Eläkkeiden rahoitukseen vaikuttavat eläkemaksujen lisäksi rahastoidut sijoitusvarat ja niiden tuotot. Yksityisen sektorin rahastoituihin sijoitusvaroihin on jo vuodesta 2014 lähtien vaikuttanut lisäksi se, että rahastoista ja niiden tuotoista on maksettu eläkkeitä enemmän kuin työeläkemaksuja on rahoitettu. Koko eläkealalla eläkemaksuista kerättiin alustavan laskelman mukaan vuonna 2019 rahastoihin 2,7 miljardia euroa, mutta maksettaviin eläkkeisiin otettiin 4,5 miljardia. Näin ollen rahastoista ja niiden tuotoista käytettiin eläkkeisiin nettomääräisesti 1,8 miljardia euroa.

Eläkevakuuttajien vakavaraisuus on viime vuoden hyvien sijoitustuottojen takia vahva. Neljän suurimman työeläkeyhtiön vakavaraisuusasteet joulukuun lopussa olivat 124,4 ja 130,8 prosentin välillä. Vakavaraisuusasteet vaihtelivat välillä 1,6 ja 2,0. Vakavaraisuusasteet ja -asteet eivät muuttuneet oleellisesti viime vuoden aikana. Pahan päivän varalle tarkoitettujen puskureiden ansiosta eläkevakuuttajat sietävät huonompiakin kausia rahoitusmarkkinoilla.

Härän vuosi 2019

Kiinalaisen horoskoopin mukaan viime vuonna vietettiin sian vuotta. Sijoitusmielessä vuosi 2019 oli kuitenkin härän vuosi. Härkä symboloi nousevan markkinan voimaa ja härälle on pystytetty oma patsas finanssimaailman keskukseen, New Yorkin Wall Streetille. Härän vuosi 2019 alkoi siinä mielessä suotuisissa olosuhteissa, että osakekurseista oli pyyhitty löysät pois edeltävän vuoden viimeisen vuosineljänneksen voimakkaalla laskulla. Näin alkuvuoteen oli pedattu hyvät pohjat osakkeiden arvostuksen palautumiselle, heti kun epävarmuus lieventyisi. Yhdysvaltojen keskuspankki FED antoi heti vuoden alussa tukensa markkinoille ja ilmoitti ottavansa aikalisän koron nostoista. Osakemarkkinat kiittivät ja myös kotimaiset eläkesijoitukset tuottivat yli viisi prosenttia vuoden ensimmäisellä neljänneksellä.

Toisen vuosineljänneksen aikana markkinoiden peikko oli jälleen Kiinan ja Yhdysvaltojen välinen kauppasota. Kauppasodasta huolimatta varsinkin kehittyneiden markkinoiden osakkeet tuottivat kiittävästi, vaikka osakemarkkina asettuikin touko-kesäkuun tienoilla hetkeksi riskiä kaihtavaan asentoon. Keskuspankkien myönteinen suhtautuminen tuki kuitenkin markkinoita ja keskeiset osakeindeksit päättivät kvartaalin plussalla.

Viime vuoden kolmannella vuosineljänneksellä talouden tunnusluvut osoittivat kasvun hidastuvan. Keskuspankit rapakon molemmin puolin toimivat kuitenkin markkinoiden turvaajina. Lempeä rahapolitiikka avitti kehittyneen maailman osakkeita, jotka pitivät pintansa talouden laihemmista ennusteista huolimatta. Kiinan ja Yhdysvaltojen pitkään jatkunut tuontitariffeilla nokittelu himmensi globaalia talousnäkyä. Odotusten mukana laskeva korkotasoo markkinoilla sai korkosijoitukset tuottamaan erinomaisesti, vaikka kehittyvillä osakemarkkinoilla tunnelmat olivat kaukana täydellisestä.

Vuoden lopulla varsinkin Eurooppaa hiertänyt Brexit varmistui, mutta samoihin aikoihin Yhdysvallat ja Kiina pääsivät eräänlaiseen välirauhaan kauppasodassa, mikä viimeisteli jo siihenkin asti erinomaisen sijoitusvuoden. Kansainväliset pääosakeindeksit päättivät viime vuoden reilusti yli kahdenkymmenen prosentin tuottoihin, samalla kun myös korkosijoituksista saatiin erinomaisia tuottoja. Näin päättyi vuosikymmen, joka toi erityisesti osakesijoituksille erittäin hyvän tuoton.

- Viiden sadan suurimman yhdysvaltalaisyhtyrityksen kurssikehitystä kuvaava S&P 500 -indeksi nousi vuoden 2018 kurssilaskun jäljiltä kokonaiset 28,9 prosenttia vuodessa
- Saksan DAX-indeksi nousi myös yli 25 prosenttia. Lontoon pörssin sadan suurimman yrityksen kehitystä kuvaava FTSE-indeksi jäi varmistuneen Brexitin jäljiltä 12 prosenttiin
- Helsingin pörssin suurimpien yritysten kehitystä kuvaava OMXH25-indeksi kehittyi maailmanmarkkinoiden vanavedessä 14,6 prosenttia vuoden aikana
- Tukholman pörssin OMXS30-indeksi tuotti samalla jaksolla paremmin - yli 25 prosenttia kuluksen vuoden aikana
- Ennätysalhainen korkotasoo hiveli myös korkosijoituksia, jotka tuottivat vuosikymmenen parhaan vuosituoton

Perustiedot sijoitustilastoinnistamme

Jäsenyhteisömme hoitavat lakisääteisten työeläkevarojen sijoitustoiminnan. Tilastoinnissa ovat mukana työeläkeyhtiöt, eläkesäätiöiden ja -kassojen TyEL-rahastot sekä julkisalojen työeläkevakuuttajat: Keva, Valtion eläkerahasto (VER), Kelan toimihenkilöiden eläkerahasto, Kirkon eläkerahasto (KER) sekä Suomen Pankin Eläkerahasto (SPERA). Mukana ovat myös erityiseläkeyhteisöjen ryhmä, johon kuuluvat Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) ja Merimieseläkekassa (MEK).

Tilastoinnissa on mukana vain lakisääteisen työeläketurvan rahastointi. Mukana ei ole eläkesäätiöiden ja -kassojen hoitaman kollektiivisen lisätyöeläketurvan rahastojen arvo, joka oli noin 4,3 miljardia euroa vuoden 2019 lopussa.